

Gij zult niet stelen: Privé

Auteur: Wim Mathijssen

[Bij het werkblad bij dit gebod geldt hetzelfde als bij het derde gebod, als het om lessen levensbeschouwing gaat. De concreetheid van dit gebod maakt het lesmateriaal ook geschikt voor tweedeklassers.]

1. We verkennen het terrein met de volgende vragen die je beantwoordt al kijkend naar de documentaire van Heddy Honigman:
 - a. Welke omschrijving zou jij zelf van 'stelen' geven?
 - b. Welke vormen van stelen worden in de film getoond?
 - c. Welke vormen uit de documentaire passen dan wel of niet in die definitie?
2. Stelen heeft voor veel mensen op de een of andere manier een grote aantrekkingskracht. Welke verklaring zou jij daarvoor kunnen geven?
3. Je hebt de documentaire gezien, je eigen ideeën geformuleerd. Kun je nu een topvijf van 'stelen' maken? Wat is het ergste, wat komt voor jou daarna, enzovoorts. Leg ook uit, waarom jij deze indeling maakt.
4. Als je nadenkt over stelen en je eigen leven tot nu toe, kun en durf je tegenover de andere leerlingen te zeggen, waarom jij al dan niet iets gestolen hebt? Waar ging het om bij die handeling? Spanning, verveling, behoefte...?
5. Hieronder staat een aantal uitspraken van bekende Nederlanders - in een interview m.b.t. De Tien Geboden - over het achtste gebod. Kies er twee uit, die jouw gevoel ten aanzien van stelen heel dicht benaderen en twee, waar je het totaal niet mee eens bent. Je kunt alle vier uitspraken toelichten voor de klas!

"Dertig jaar geleden heb ik een vlaai meegenomen en niet betaald. Zes jaar geleden stond ik weer in Venlo voor de bakkerij. Ik ging naar binnen, de vrouw achter de toonbank herkende me en ik zei: 'Dertig jaar geleden heb ik een vlaai meegenomen. Die kom ik nu betalen.'" (Henk Krol)

"Ik heb een koekenpan gestolen bij V&D. Ik vond het vooral spannend om te doen. Het is een poging de ander te slim af te zijn. Je zit boordevol adrenaline: word ik gepakt of niet? Als je met zo'n pan buiten staat, is er een soort van euforie. Daarna komt de schaamte. Stelen hoort bij een zekere leeftijd. Pubers stelen." (Aldith Hunkar)

"Ik ben als een van de eersten twee vormen van muziek in elkaar gaan kneden en met samples gaan werken. Ja, goed beschouwd is dat diefstal. Ik neem een stukje muziek van iemand en gebruik dat voor mijn eigen sound." (Hans Dulfer)

"Ik heb behoorlijk gepikt, lippenstiftjes bij de Hema, wattenstokjes bij Galerie Moderne, kleingeld uit mijn moeders portemonnee om drop te kunnen kopen die ik op school kon uitdelen teneinde populair te worden. Maar was dat nou diefstal?" (Hanneke Groenteman)

"Vroeger werd me op de lagere school al verteld: 'Als iemand zo arm is dat hij noch zichzelf noch zijn kinderen kan voeden, mag hij van Onze Lieve Heer een broodje weghalen.' Die uitspraak is zo oud als de kerk. Kok zei in een interview: 'Ik kan me dat wel voorstellen in Afrika, maar wij hebben er hier een afspraak over en aan die afspraak moeten we ons houden.' Toen dacht ik: 'da's nou typisch een gesecculariseerde calvinist. Die zegt: 'een gebod is een gebod en daar is geen enkele uitzondering op. En dat vinden wij katholieken nou net niet.'" (Bisschop Tiny Muskens)

‘Meesterkraker Zwarte Hans zette altijd een kraak bij de grotere instanties, niet bij particulieren. Ik leende hem eens honderd gulden, enige tijd later kwam hij in de gevangenis terecht. Na zijn vrijlating zocht hij me op en betaalde alles terug. Ik ben nog steeds, min of meer, een aanhanger van de Zwarte Hans-doctrine. Ik kan me goed voorstellen dat bijstandsmoeders in hun wanhoop wel eens proletarisch winkelen. Als je een brood steelt, dupeer je uiteindelijk toch de bakker. Misschien kun je dan maar beter, als je echt honger hebt, even bij Albert Heijn naar binnen gaan.’ (Jos Brink)

”Ik weet nog dat ik een aansteker bij AH had gestolen. Toen mijn moeder er achter kwam, moest ik samen met haar naar de winkel en tegen de cassière zeggen: ‘Mevrouw, dit heb ik van u gestolen. Ik moet het van mijn moeder teruggeven.’ Ik ging door de grond. Ik geloof niet dat ik daarna nog eens zo’n pijnlijk moment heb meegemaakt.” (Anouk Teeuwe)

”Ik ben een horloge kwijtgeraakt, maar heb een verhaal teruggekregen. Zo is het met bijna alles in het leven: voor alles wat je wordt ontnomen, krijg je iets terug. Uiteindelijk is diefstal vooral erg voor de dief. Hij doet iets wat niet mag. Ik hoef niet te treuren of om wraak te roepen. De steler straft zichzelf.” (Freek de Jonge)

”Ik geloof niet dat ik er veel moeite mee zou hebben iets uit een winkel weg te halen. Ik heb niet het idee dat je spullen van iemand afpakt. Integendeel: ik heb eerder het idee dat er bijna om diefstal wordt gevraagd door mensen zoveel producten te presenteren waar ze niet aan mogen komen. We hebben een enorme overvloed en toch is er een groep in de maatschappij die daar geen recht op heeft: dat zou ik haast treiteren noemen.” (Manon Uphof)

‘Stelen is iets roven waar een ander liefde voor voelt, erg aan gehecht is of nodig heeft’ (Manon Uphof)

”Die dief heeft van mijn spullen af te blijven. Zo’n dief heeft geen besef van wat hij een ander aandoet. Dat hij zelf dat gevoel niet kent, betekent waarschijnlijk dat hij ook geen dingen bezit die hem werkelijk dierbaar zijn. En dat is op zich wel erg schrijnend.” (Fokkelien Oosterwijk)

”Als je hier de stad komt binnenrijden en je ziet dat ze een overdekt voetbalstadion van 270 miljoen hebben, waar driemaal per jaar een nieuwe mat in wordt gelegd, dan mag je toch wel zeggen: ‘Ze zullen hier een paar boterhammen niet missen.’ Ik snap wel dat asielzoekers komen. Ik heb mezelf nog niet in grote nood meegemaakt, maar als ik ertoe gedwongen werd, zou ik precies hetzelfde doen.” (Youp van ‘t Hek)

”Er is geen besef meer van mijn en dijn. Er blijkt op negentig procent van de werkplekken gejat te worden. Volgens mij zijn dit de naweën van de vrijheid-blijheidgedachte. Het heeft niets met jonge mensen of buitenlanders te maken. De hele samenleving heeft er last van.” (Catherine Keyl)

Slotopdracht

Je hebt enkele lessen gekeken, gepraat en gediscussieerd naar aanleiding van het achtste gebod. Tijd voor een eigen standpuntbepaling. Beantwoord daartoe de volgende vragen:

- a. Hoe kijk jij tegen dit achtste gebod aan? Hoe waardevol is het?
- b. Waar liggen voor jou de grenzen van ‘mijn en dijn’? Waar heb jij weinig of geen moeite mee, waar juist wel mee, als het om stelen gaat? Uitleg!
- c. De maakster heeft een bewuste keuze gemaakt om stelen in beeld te brengen. Als jij de documentaire zou mogen overmaken, op welke aspecten van stelen zou jij dan de aandacht willen vestigen? Toelichten graag.